

زبان کنونی آذربایجان

بقیه از شماره پیش

talxun	تر خون	تلخون	kâhi	کاهو	کاهی
yarpəz	پونه	یارپز	nâna	نعناع	نانه
kangar		کنگر	kâšir	جاشیر	کاشیر
üššün	ریواس	اوشگون	šâhtara		شاه تره
	گیرمیزی بادمجان		šingi	شنگ	شنیگی
	گوجه فرنگی			گوجه فرنگی	ارمنی بادمجان
širmizibâdemjân			ermanibâdmejan		

- جامه های مردان

lifa	لیفه	لیفه	setra		ستره
šâlvâr	شلوار	شالوار	ziršâlvâr	زیر شلوار	زیر شالوار
dasmâl	دستمال	دسمال	âbâ	عبا	آبا
šâbâ	قبا	گابا	šâl		شال
araxcin	عرقچین	ارخ چین	labbâdâ	لباده	لبادا
nimtana	نیم تنه، کت	نیم تنه	pastak	پستک	پستک
jiliššü	جلیتقه	جلیگا	tumân	تنبان	تومان
cârəx	چارخ	چارخ	kamari	پوستین کوتاه	کمری
zebəni	لباس کوتاه	زبنی	kürk	پوستین	کورک
kamarbat	کمر بند	کمر بت	bürünjak	بالا پوش	بورونجک
jörjanaĳ	مرقع، نک. چر جاما	چر جنک			پتاوا (شیرازی: پانوه، pätove)
giva	گیوه	گیوه	patâvâ		
jübba	جبه	جوبه			

- جامه های زنان

rusari		روسری	caršat	چارقد	چر گت
yal	یل	یل	câdrâ	چادر	چادرا
caršab	چادر شب	چر شب	rübat	رو بند	روبت
câxcir	چاخچور، چاقچور	چاخچیر	šalta	شلیته	شلته
tümân	تنبان	تومان	döwun	دامن	دوون

külaja	کلجه	کولجه	šamza	غمزه ،	گمزه
jürâb	جوراب	جوراب			کلاه کوتاهی که زیر چارقد میپوشیدند
urusi	ارسی، کفش	اوروسی	kamarcin	کمرچین	کمرچین
	کفش باشنه خواب	پشنه خاب	lacaĭ		لچک
pašnaxâb			pöstânbat	پستان بند	پستان بت

- پارچه های مشهور

(haril	گاهی هم هر یل	هریر	tirma	ترمه	تیرمه
harir		حریر	metšâl	منقال	متگال
šadaĭ	قدک	گدک	xâm	»	خام
pustmâri	پوست ماری؟	پوستماری	maxmal		مخمل
šâl		شال	bürdyamâni	بردیمانی	بوردیمانی
barak		برک	šalamkâr	قلمکار	گلمکار

- گلها

atlazi	اطلسی	اتلزی	šüvüdi	شبدی-شودی	شوودی
šâhestaran		شاهسترن	piyâzi	پیازی	پیازی
süsambar	سوسنبر	سوسمبر	šabbü	شب بو	شبو
sâ'ati		ساعتی	ahari	آهاری	اهری
nâznâzi	ناز	نازنازی	ašrafi		اشرفی
âviz		آویزانی	maryami	مریم	مریمی
banöwša	بنفشه	بنوشه	xeyri	خیری	خیری
sümbül	سنبل	سومبول	aždardahan	گل میمون	اژدردهن
	همیشه بهار	همشه باهار	xatmi		ختمی
hammašabâhâr			varšövi		ورشوی
šašâyed	شقایق	شکابک	nargiz	نرگس	نرگیز
âgâšiyâšülü	ااقیا	آگاکیا گولی	zâmbâx	زنبق	زامباخ
âtaši		آتشی	nastaran		نسترن
sadbarg	صدبرک	سدبرک	minâ		مینا
šâhpasat	شاه پسند	شاه پست			

šamdâni	شمعدانی	شمعدانی	yâsaman	یاسمن
yâs		یاس	zibâ	زیبا
lülfar	نیلوفر	لولفر	šalanför	گلنفر
zanbašâfâr	زبان در قفا	زنبگافار	süsan	سوسن
tâjxuruz	تاج خروس	تاج خروز	ra'nâ	رعنا
sültâni	سلطانی	سولتانی	cinišalanför	چینی گلنفر قر نفل چینی

درختان

möv		مو	sarv	سرو
cinâr	چنار	چینار	šalama	گلمه
šümšâd	شمشاد	شومشاد	tut	توت
.....			bâdâmâçâji	بادام (آغاچی)

میوه‌ها، خشکبار و حبوبات

pâlæt	بلوط	بالت	bâdâm	بادام
xurmâ	خرما	خورما		پوسته بادام یکنوع بادام، پوست کاغذی
anjir		انجیر	püstabâdâm	
sabza	سبزه - کشمش سبز	سبزه	maçzabâdâm	مغز بادام
kišmiš	کشمش	کیشمیش		مغز گیردگان مغز گردو
-angir	نام یکنوع انگور است	انگور (انگور، معمولاً در ترکیب)	maçzagirdakân	
šeysangir		گیس انگیر	fændæx	فندق
dizmâri	یکنوع انگور	دیزماری	šeysi	گیسی
sâhâbi	صاحبی، یکنوع انگور	سهاپی	šâhpâlæt	شاه بالت شاه بلوط
sultâni	سلطانی	سولتانی	azšil	ازگیل
movüz	مویز	مووز	kâçâzibâdâm	کاغذی بادام
askari	عسکری	اسکری	püsta	پوسته
tabarzah	نام انگور	تبرزه		گیردگان - گردو
xalili	نام انگور	خلیلی	girdakân	
			axtazoçâl	اخته زغال اخته

(در حدود هفتاد نوع انگور در آذربایجان یافت میشود. نام آنها بیشتر منسوبیت به کسی که آنها بنحوی درین سرزمین مشهور کرده است.)

alca	الوجه	الچه	jövüz	جوز، گردو	جووز
armüt	امرود	ارموت	gilanâr	آلوبالو	گیله نار*
xiyâr		خیار	nâr	انار	نار
	خیارچنبر	چمبره خیار	talxa	بادام تلخ	تلخه
cambara xiyâr			şülbasar	خیار، گل بسر	گول بسر
löbiya	لوبیا	لبیه	nüxüd	نخود	نوخود
-biriş	- برنج	- بیریش	marji	عدس	مرجی
lapa		له	marjemak	عدس	مرجماک
	چشم بلبلی	چیشم بولبولی	mâş		ماش
cişmâ bülbüli			gilâs		گیلاس

- رنگها

raķbarak	رنگ برنگ	رک برک	raķ	رنگ	رک
pürraķ	پررنگ	پوررک	kamraķ	کمرنگ	کمرک
noxodi		نخودی	şermezi	قرمز	گرمزی
şahvei		گهوه ای	şuturi	شتری	شوتوری
cöhrei	چهره ای	چهره ای	annâbi	عنابی	انابی
şakari		شکری	lâki		لاکی
arşavani	ارغوانی	ارگوانی	limui		لیموی
şöy	کبود	گوی؟	nâranji		نارنجی
sürmei		سورمه ای	âbi		آبی
pâzahri		پازهری	sâri	زرد	ساری؟

- وزنها

dâķ	دانک	داک	mesââl	مقال	مسکال
dudiram	دو درم	دودیرم*	diram	درم	دیرم
punza	پانزده درم	پونزه*	hafdiram	هفت درم	هفدیرم*

carak	چارک	چرك	siya	سیه ، سی درم	سیه
bâtmân	من	باتمان	xâlvâr	خروار	خالوار

- پولها

šerân	قران	گران	bisti		بیستی
šâhi		شاهی	ašrafi		اشرفی
	بول کاغذی، اسکناس	کاغز بولی	duhazâri		دوهزاری
kařazpûli			pûl		پول
			panâbâd		پنا باد

- پیشه‌وران

ârâbâci	عرباچی	آر اباچی	attar	عطار	اتار
antišaci	عتیقه‌چی	انتیگه‌چی	bâššâl	بقال	باگال
kilimeci	کلیم فروش	کیلیم‌چی	kitâbci	کتاب فروش	کیتاب‌چی
tütünci	توتون فروش	توتون‌چی	šarbatci		شربت‌چی
köhnaci	کهنه فروش	کهنه‌چی		گودوش ساز (گودوش =	گودوش‌چی
püşci	پوشاری ساز	پوش‌چی		یکنوع ظرف سفالین است)	گاو دوش،
kiršânci	سفیداب ساز	کیرشانچی	göwdüşci		
jürâbci		جور اباچی	gahvacı	قهوه‌چی	گهوه‌چی
gülâbci	گلاب فروش	گولاب‌چی		سفر (= گوشت گاو) فروش	سفرچی
söwzüci	سبزی فروش	سوزوچی	seyerci		
sâbunpaz	صابون پز	سابون پز	tâbâvci	طبق دار	تاباخ‌چی
kürapaz		کوره پز	gâlâyci	سفیدگر	گالای‌چی
ahakpaz		اهک پز	zanjiraci	میلله دوز	زنجیره‌چی
firnipaz	فرنی پز	فیرنی پز	bazzâz		بزاز
cilöwpaz	چلو پز	چیلو پز	pinaci	پینه دوز، پاره دوز	پینه‌چی
	نان سنگک پز	سنگک پز	hâlvâci	حلوا فروش	هالواچی
sangagpaz				پیش بخاری ساز	پوش باخاری‌چی
lâvâšpaz	نان لواش پز	لاواش پز	püşbâxârici		

sarrâf	صراف	سراف	âšpaz	آشپز
camadânsâz	چمدان ساز		pitipaz	پی تی پز
âynâsâz	آینه ساز	آینا ساز	dâvâtyar	داواتیر
šarbâf	شرباف	شرباف	rixtayar	ریخته بر
binakdâr	بنکدار	بینکدار	metšâlci	متکالچی
saššâ	سقا	سکا		کتفه چی
yâxcâlvân	یخچال بان	یاخچال وان	šatfaci	
bârvân	باغبان	باغوان	pâcaci	پاچه چی
daštavân	دشتبان	دشتوان	kârâzci	کاغذساز
cârvâdâr		چاروادار	šalbirei	غربال گر
simsâr	سمسار	سیمسار	kallapaz	کلمه پز
pâlândüz		بالاندوز		کوکه پز
šatfürüş	قندفروش	کت فروش	kükapaz	
sivârf.	سیگار فروش	سیگار فروش	šajpaz	کچ پز
cinif.		چینی فروش	širapaz	شیره پز
piyâlâf.	پیااله فروش	پیاال فروش	kâbâbpaz	کباب پز
sandalsâz	صندلی ساز	سندل ساز	širpaz	شیر پز
	چارچوبه ساز	چارچووه ساز	misyar	میسر
cârcüwasâz			nâlcayar	نالچه بر
halabis.	حلبی ساز	هلبی ساز	najjâr	نچار
	زرینه باف، علاقه بند	زرنه باف	tarâzidâr	ترازیدار
zarnabâf			šöldüz	گولدوز
tâjir	تاجر	تاجیر		چوسدوز
sarrâš	سراج	سراش		چوسدوز، کفشگر،
sarvân	ساربان	سروان	cüsdüz	دوزنده یکنوع کفش
katxodâ		کتخدا	orosidüz	ارسی دوز
kalantar	کلانتر	کلنتر	bêlurfürüş	بلورفروش
pešxemat	پیشخدمت	پش خدمت	atârf.	اترفروش
hâllâš	حلاج	هالاش	tüxmaf.	توخمه فروش

dāvâxânâ	دواخانه	داواخانه	zorxânâ	زورخانه	زرخانا
âšpazxânâ	آشپزخانه	آشپزخانا	kitâbxânâ	کتابخانه	کتابخانا
	مهمانخانه	مهمانخانا	varzišx.	ورزشخانه	ورزشخانا
mehmân x.			myexânâ	میخانه	میخانا
	خوراک پزخانه	خورک پزخانا		مطربخانه	موتروف خانا
xüraķpazx.			mütrüfx.		
šahvaxânâ	قهوه خانه	گهوه خانا		زرگرخانه = زرگری	زرگرخانا
					zargarx.

ابزارها و اصطلاحات و لغت‌های معمول در بعضی از پیشه‌ها :

- درودنگری

ara	اره	اره	eakuš	چکش	چکوش
tabar		تبر	teša	تیشه	تشه
randa		رنده	mušâr	اره بزرگ	موشار
kâmânâ	کمانه	کامانا	karki	یکنوع تیشه	کرکی
iskana	اسکنه	ایسکنه	künda	کنده	کونده
taxta		تخته	cüva	میخ چوبی	چوه
			âlvâr	الوار	آلوار

- آهنگری

öjâx	اجاق	اجاخ	zindân	سندان	زیندان
šalam	قلم	گلم	anbir	انبر	انبیر
šüpün	چکش بزرگ	گوپون	sümba	سمبه	سومبه

- گرمابه داری

nušul	روشور = روشوی	نوشول	hâmmâm	حمام	حامام
eârhövüz	چارحوض	چاره‌ووز	sakkidâr	سکودار	سکی‌دار
fita	فوطه - لنگ	فیته	dallak	دلاک	دلک
tulâmbâr	تون	تولامبار	âbgir	آبگیر	آبگیر
maškafa	مشربه	مشکفه	lif	لیف	لیف
kamea	کمچه	کمچا			

šatfa	قدیغه	گنجه	sarkisa	سر کیسه	سر کیسه
tiyân	دیک حمام	تیان	ustâ	استاد	اوستا
dolcâ	دولچه	دلچا	jâmâdâr	جامه دار	جامادار
suzani	سوزنی	سوزنی		کیسه مال - کیسه کش	کیسه مال
	(ظرفی که در آن گل سرشوی خیس میکنند - طاس کوچک)	گیل خیزان	kisamâl		
šilxizân			pâšur	پاشور	پاشور
šilašir		گیله شیر	sâbun	صابون	سابون
câlahövüz	چاله حوض	چالاهووز	xazna	خزینه	خزنه
			tamirxânâ	تئویرخانه	تمیرخانا

- نانوائی

xamirgir		خمیر گیر	šâtər	شاطر	شاطر
pəškâr	پیشکار	پشکار	vardas	وردست	وردس
pākâr	پاکار	پاکار	padow	پادو	پدو
pešvar	؟	پشور	tandir	تنور	تندیر
miyândas	میان تنور	میاندس	âtâšxanâ	آتشخانه	آتاشخانا
kölöfcin		کلف چین	baçala	بغل تنور	بغله
hâcâ	دوشاخه	هاچا	cangâl		چنگال
dastâb		دستاب	pâcâl	پاچال	پاچال
taštak	طشتک	تشتک	tâvâr	تغار	تاغار
	(باتشدک tašdaķ)		alaķ	الک	الک
šalbir	غربال	گلبیر	tâbâx	طبق	تاباخ
tarâzi	ترازو	ترازی	tarâzidâr	ترازودار	ترازیدار
pešxân	پیشخوان	پشخان	daxəl	دخل	دخل
daxəldâr		دخلدار	mərza	میرزا	مرزه
mâyâ	مایه	مایا	mâyâgir	مایه گیر	مایاگیر
âtaškeš	آتش کش	آتش کش	sarxân		سرخان
sarpüş	سرپوش روی تنور	سرپوش			

- درزگری

xayyât	خیاط	خیات	darzi	درزی	درزی
üti	اوتو	اوتی	andâzâ	اندازه	اندازا
cin		چین	baxya	بخیه	بخیه
dâman		دامن	kök	کوک	کک
döwun	دامن	دوون	kamar	کمر	کمر
yaxa		یخه	xištak	خشتک	خشتک
labgard		لبگرد	jütbaxya	جفت بخیه	جوت بخیه
doyma	دگمه	دویمه	šeytân	قیطان	گیتان
šaršara	قرقره	گرگره	sangâx	سنجاق	سنجاخ

- بنائی

teša	تیشه	تشه	mâlâ	ماله	مالا
pargâr		پرگار	šöwül	شاقول	شول
âjor		آجر	šümša	شمشه	شومشه
gaj	گج	گج	günya	گونیا	گونیه
yekaxištah	یک خشتی	یکه خشته	xarak		خرک
	آجر بسیار نازک و تراشیده	پر گفته	badkešlix	بند کشی	بدکش لیخ
parkafta			gajâjör	گج آجر	گج آجر
nima		نیمه		(حرامزاده)؛ مخلوطی	حرامزادا
šəfəlbət	قفل بند	گفل بت	harâmzâdâ	(از کچ و خاک و آهک)	از کچ و خاک و آهک
xarpüşta	خرپشته	خرپوشته		(شورابه - شوره که	شوراپیش
sarâzil	سرازیر	سرازیل		در نقاط مرطوبی بردیوار نمایان میشود)	
tarâz		تراز	šurâpiš		
novâ	ناوه	نوا		(پغه) = نقاطی ازدیوار	پوفه
xaraci	دار بست	خرچی		که در اثر رطوبت پف کرده و از آن	
luyâb	دوغاب	لوغاب	püfa	بتدریج خاک میریزد)	بتدریج خاک میریزد)

tir	تیر	گاچ خاک	گژ خاک
binowra	بی نوره ؟	خشت	خیشت
sakki	سکو	آهک	آهاک
	آجر تراش نیمه	آجر بسیار نازک و تراشیده	دو پوش
tirâšnima		döpüş	
nümâ	نوما	nimnima	نیم نیمه
dowri	دوری	dandana	دندانه
tâx, tâz	طاق		پوشته ماهی
sifidâb	سفیداب	püštamâhi	پشت ماهی
sarsara	سراسری	pax	بخ - لب پهن
sütün	ستون	lây	لای
sarsütün	سرستون	cârgüša	چار گوشه
karvâšân	تیر نازک	hilâli	هیلالی
pâyâ	پایه	rija	ریجه
tirâš	تیراش	lâhâræz	لاهارز
daröwsâr	دراوسار	sarasar	سرسر
			ستون بدیخ
		sütünbaddix	

- عطاری

hana	حنا	zira	زیره
raķ	رنک	xenâ	خنا
	گرده گشنیز	annâb	اناب
girdagašniš			گوی زیره
râzyânâ	رازیانه	goyzira	زیره سیاه ، کبود
mulkazrâx	مولک ازراخ	saššæz	سگز
šeytarân	قیطران	behdânâ	بهدانا
	حصبه دانه	jowüzbuyâ	جوزبویا
hasbadânâ			جوزبویا
		böymâdarân	بوی مادران

gunya	گونیا	گونیه	güſa	گوشه
kâmânâ	کمانه	کامانا	məx	میخ
lowlowâ	لولا	لولوا		چمدان کفلی
halša	حلقه	هلمکه	camadânšəfəli	قفل چمدان
araca	اره کوچک	اره چه	gülməx	گل میخ
zanjir		زنجیر	lajəvard	لاجورد
	میخ طویل	میخ توله	zambâda	سباده
məxtöwla				نجار گیری
			najjârgirasi	گیره نجاری

- پرندگان

šerši	قرقی	گرگی	jüja	جوجه
xorüz	خروس	خروز	baca	بچه جوجه خروس
fariķ	جوجه مرغ	فریک	fara	فره جوجه کبک
lašxur	لاشخور	لشخور	ördaķ	اردک
šâz	قاز	گاز		بو بک (ادبی)، همد
tüti	طوطی	توتی	bubbi	بوی
seyra	سهره	سیره	gövarcin	گورچین کبوتر
dürnâ	درنا	دورنا	beldercin	بلدرچین
šanâri	قناری	کناری	bülbül	بول بول بلبل
serca	گنجشک	سرچه	šeršöwül	گرگول قرقاول
			leylaķ	لیک لک لک

- دامان و ددان

beci	بزغاله	بچی	kal	کل گاو میش نر
šöc	قوج	گوج		کلچه (کل + چه = کوچک)
fil		فیل	kalca	
tâzi		تازی	gâmiš	گامیش گاو میش
pišik	گره-پیشی	پیشیک	jönga	جنگه گاو جوان- جوانه گاو
öv	اهو	او	dânâ	دانا گوساله ماده

tülâ	توله	تولا	šer	شیر	شر
kucuk	توله سگ	کوچوک	palaĭ	پلنگ	پلک
taka	؟	تکه	kargadan		کرگدن
mârâl	مرال	مارال	burâ	بچه گاو میش نر	بوغا
baber	بیر	بیر	bizow	گوساله ماده	بیزو
câššâl	شغال	چاگال	geci	بز	کچی
meymun		میمون	düya	ماده گاو دوساله	دویه
			lök	لوك - شتر	لك

۲۲- چنانکه گذشت غرض از پرداختن این رساله جمع آوری و تهیه فهرستی است از واژه‌های فارسی و بطور کلی ایرانی و واژه‌های غیر ایرانی مصطلح در زبان فارسی امروزه که در زبان ترکی آذربایجانی رواج دارد. نگارنده در مدت کمی که در آذربایجان بودم واژه‌های زیر را که تقریباً بیش از سه هزارست از زبان روزانه مردم عادی گرد آورده‌ام و حتی المقدور کوشیده‌ام تا لغات بسیار ادبی فارسی که استعمال آن ویژه دانشمندان این سرزمین است و گاه از آنان شنیده میشود و جزء زبان عامه مردم نیست در آن راه نیابد.

اگر وقت بیشتری درینکار صرف شود شاید شماره آنان به دوسه چندان رسد. در فهرست زیر شکل آذربایجانی این واژه‌ها بسا برابر فارسی و اوا نوشت (transliteration) آنان داده شده است: لغات فرنگی

رتال جامع علوم انسانی

الف

âbdârxânâ	آبدارخانه	آبدارخانا	âbâd	آباد	آباد
âbdeh	؟	آبده	âbpâš	آب پاش	آب پاش
âbrow	آبرور، آه آب	آبرو	âbpaz	آب بز	آب بز
âberi	آبرو	آبری	âbjow	آبجو	آبجو
âbriz	آبریز	آبریز	âbxori	آبخوری	آبخوری
âbšâr	آبشار	آبشار		آبدار ۱- مامور آبدار	آبدار
âbkömâ	آبکامه	آب کما		خانه ۲- صفت: چون	
âbköwsar	آب کوثر	آب کوسر		« سیلی آبدار » « شمشیر	
			âbdâr	آبدار «	

آبگردان	آبگردان (دست افزار	آخردس	آخردست، دست آخر
آبگردان	آبگردان (آشپزخانه)	âxerdas	
آبگزر	آبگزر	آخشام ؟	شام، سرشب (سنج استی.
آبگیر	آبگیر، کسی که در گرمابه	xšav	فارسی باستان
آب ازخزینه	آب ازخزینه برای مشتریان	âxšâm	(âšap
آب آورد	آب آورد	آدام	آدم
آب نابات	آب نابات	âbnâbât	
آبنوس	آبنوس	âbnus	
آب هوا	آب هوا	âbhâvâ	
آبی	آبی	âbi	
آتشخانه	آتشخانه (در سماور و کشتی و جز آن)	آران *	گرمسیر
آتشخانه	آتشخانه (در سماور و کشتی و جز آن)	آرایش	آرایش
آتشخانه	آتشخانه (در سماور و کشتی و جز آن)	آرزی	آرزو
آتش کش	آتش کش (دست افزار مربوط به بخاری)	آرواد	عورت، زن
آتش کش	آتش کش (دست افزار مربوط به بخاری)	آزاد	آزاد
آتش کش	آتش کش (دست افزار مربوط به بخاری)	آزار	آزار، ناخوشی
آتش	آتش، چون آتش، مجازاً	آزوایش	آزمایش
آتش	آتش، چون آتش، مجازاً	آسار	آثار
آتش گول	آتش گول	آسان	آسان
آجیدا	آجیده، آژده	آستا	آهسته
آجیدا گیوه	گیوه آجیده	آستار	آستر
آجیدا گیوه	گیوه آجیده	آستانا	آستانه
آجیل	آجیل	آسمان	آسمان
آخ!	آخ!	آسوده	آسوده
آخ!	آخ!	آش	آش
آخر	آخور	آشپز	آشپز
آخر	آخر	آشپزخانه	آشپزخانه
آخر چر شنبه	چهارشنبه آخر سال	آشکار	آشکار
آخر چر شنبه	چهارشنبه آخر سال	آشکارا	آشکارا
آخر چر شنبه	چهارشنبه آخر سال	آشکارا	آشکارا

آشنا	آشنا	آشنا	آشنا
آشنا باز	زنی که دوستان نا مشروع دارد	آشنا	آشنا باز
آشوب	آشوب	آشوب	آشوب
آشوفته	آشوفته	آشوفته	آشوفته
آشیانا	آشیانه	آشیانه	آشیانا
آفتابی	آفتابی ، علنی	آفتابی	آفتابی
آفتافا	آفتابه	آفتابه	آفتافا
آفتافالین	(وهم آفتافا)	آفتافا	آفتافالین
آفرده	آفریده	آفریده	آفرده
آفرین	آفرین	آفرین	آفرین
آفی	افعی	افعی	آفی
آغازادا	آغازاده	آغازاده	آغازادا
آغل	آغل	آغل	آغل
آگاه	آگاه	آگاه	آگاه
آل	نوعی از رنگ سرخ، در زبان فارسی چن یادبوی را گویند که بشکل پیره زنی سرخ موی بر زنان پس از زایمان ظاهر شود و بدانها آسیب رسانند. عقیده خرافاتیان بر آنست که وی از فولاد میترسد و از اینرو همیشه نزدیک بستر زنان زانو سلاخی فولادین چون شمشیر و جز آن مینهند. ویرا ظاهراً باذربایجانی الیبانی (۲) میگویند	آل	آل
آلا	آلا ، سرخ رنگ	آلا	آلا
	(سنج . آلا پلنگ) (شیرازی)		
آل	ال پلنگی = رنگارنگ	آل	آل
آل	ناخوش. ناماز	آل	آل
آلیبانی	آل + بانی (= بانو)	آلیبانی	آلیبانی
آل	آل	آل	آل
آماده	آماده	آماده	آماده
آمبار	انبار	آمبار	آمبار
آمد	آمد. گشایش	آمد	آمد
آمدنیامد	آمد نیامد (شیرازی = اومد نومد umad-nomad)	آمدنیامد	آمدنیامد
آبادان	آبادان	آبادان	آبادان
آواز	۱- آواز، آواز	آواز	آواز
آوازهای	۲- چوبی که بآن چیزهای سنگینی را بلند کنند؛ چیزی مانند دیلم	آوازهای	آوازهای
آوازخوان	آوازخوان	آوازخوان	آوازخوان
آویز	۱- آویز	آویز	آویز
آویزان	۲- نام کلیست	آویزان	آویزان
آه	آه	آه	آه
آهار	آهار	آهار	آهار
آهاری	آهاری	آهاری	آهاری
آهربا	آهن ربا	آهربا	آهربا
آهک	آهک	آهک	آهک
آیا	آیا (حرف استفهام)	آیا	آیا
آینا	آینه، آئینه	آینا	آینا
آینابند	آینه بند	آینابند	آینابند

armut	امروت - گلایبی	آینالی تفک تفنک آینه دار *
(amrut	(و گاه امروت	âynâlitofak (= دوربین دار)
arah	اره	ابلاخ
arah	اره	ابلق
araca	اره چه	ابلاه
arışta	رشته	اتلزی
arıştaâši	رشته آشتی	اطلسی
azbar	ازبر (ازحفظ)	اجاخ
azbas	ازبس	اجنه
azgil	ازگیل	اجنه
aždar	اژدر	axta
	اژدردهان نام گلیست، گل میون	اخته
aždardâhân	اژدها پیکر	axtataka
	اژدها پیکر	اخته تکه
aždâhâpeykâr	اسباب چین نیخ اسباب چینی	axtaxuruz
	اسباب چین نیخ اسباب چینی	اخته خوروز خروس اخته
asbâbcinnix	اسب دوانیخ اسب دوانی	axmax
	اسب دوانیخ اسب دوانی	اخمخ
asbdavânnix	اسبران (سپیدان) نام دهیست	adâ
	اسبران (سپیدان) نام دهیست	ادا
esbərân	اسپریس، اسپریس، نام دهیست	erân
	اسپریس، اسپریس، نام دهیست	ایران
aspəris	اسپناخ (یا اسپناخ) اسفناج	arx
	اسفروشان نام دهیست نزدیک سراب	ارغ - جوی
aspanâx	اسفروشان	arxbara
	اسفروشان	ارغ بهره
asfurušân	اسکنجیبی	araxcin
	اسکنجیبی، سرکنجیبی	ارغ چین
askanjibi	اشکنجه	araxgir
	اشکنجه	ارغ گیر
aškanja	اشکنجه	ördaķ
	اشکنجه	اردک
		اردو
		آردآب * (آرد + آب)
		ardöw
		نام خوراکیست
		پیراستن درخت مو از جوانه
		های زیادی، ارده = اره +
		شو = چوب، نک. همو
		ardašüv
		اردی
		ördi
		اردو
		arziš
		ارزش
		ark
		ارگ
		aršavân
		ارغوان
		ارگوان

afyun	افیون	افیون	اسکنه، ابراربخاری	اسکنه
ašâšiyâ	اقاقیا	اکاکیا	eskena	
el	ایل	ال	asir	اسیر
albuxârâ	البوخارا	البوخارا	asmân	آسمان
— âši	آش البوخارا	البوخارا آش	۱- اشرفی پولزر	اشرفی
alca	آلوجه	الچه	۲- نام کلیست	ašrafi
— âši	آش الوجه	الچه آش	اشکاف، گنجه، دولابچه	اشکاف
alaf	الف	الف	eškâf	
alaĭ	الک	الک		اشکال (ایشکال) اشکال
almâs	الماس	الماس	eškâl (iškâl)	
alöv	الو، شعله آتش	الو		اشکال تراش اشکال تراش
alu	الو	الو	— tarâš	
omâj	اماج	اماج		اشکال تراشلیخ اشکال تراشی
— âši	آش اماج	اماج آش	— tarâšlix	
ambar	امبر	امبر	eškamba	اشکمه اشکمه
ambir	انبر	امبیر	eškanja	اشکنجه اشکنجه
amba	امبه	امبه	eškana	اشکنه اشکنه
	عمده مالک	امده مالک	(iškana)	(ایشکنه)
ömdamâlik			ošgün	اشگون ریواس
ami	عمو	امی	ešgi	اشگی عشقی
ömid	امید	امید		اشگیلی خوروز خروس عشقی، خروس
(ömmüd		(امود	— lixuruz	تخمی
amir	امیر	امیر	ešva	اشوه عشوه
amirânâ	امیرانه	امیرانا	(išva	(ایشوه
	امیری، نوعی از شیرینی	امیری	ešvanâz	اشوه ناز ناز و عشوه
amiri			afruz	افروز (نام زن) افروز
anâr	انار	انار	afsânâ	افسانا افسانه
	انائین- بی آئین- بی قانون	انائین	eflita	افلیته عفریته

اوروسی	اوروسی	اوروسی (نوخی از کفش)	anâyin	(ا+ن+آمین)
urusi			antar	انتر
اوروسی دوز	اوروسی دوز	اوروسی دوز (دوز)	anjâm	انجام
اوروسی دوز بازار	اوروسی دوز بازار	اوروسی دوز بازار	anjir	انجیر
urusiduzbâzâr			andâzâ	اندازه
اوریان	اوریان	اوریان	andâm	اندام
uryân			anduxta	اندوخته
اوسار	اوسار	اوسار	ensân	انسان
öwsâr			(insân)	(اینسان)
اوستا	اوستا	اوستا	anfiya	انفیه
اوستا شایرد	اوستا شایرد	اوستا شایرد	anfiyadân	انفیه‌دان
ustâšâyird			angabin	انگبین
اوسون	اوسون	اوسون	angaš, angaj	انگش، انگج
owsün			angal	انگل، طفیلی
اوسونچی	اوسونچی	اوسونچی	angüš	انگوش
owsünci			âvârâ	آواره
اوفتاده	اوفتاده	اوفتاده	owbâš	اوباش
uftâda			izowušgâni	اجامرواوباش
اهرمن	اهرمن	اهرمن	a jâmerowbâš	اجامرواوباش
ahraman			utâx	اوتاخ
ایال	ایال	ایال	utâx	اوتاخ باطاق
ayâl			utâxbautâx	اوتاخ باطاق
ایالوار	ایالوار	ایالوار	utâxnišin	اوتاخ نشین
ayâlvâr			owj	اوج
ایزووشگانی	ایزووشگانی	ایزووشگانی	ujəbenəx	اوج بنخ
izowušgâni			ud	اود
ایستاده	ایستاده	ایستاده		اود
istâdâ				اود
ایسم	ایسم	ایسم		اود
ism				اود
ایسمی شب	ایسمی شب	ایسمی شب		اود
ismišab				اود
ایشتاها	ایشتاها	ایشتاها		اود
ištâhâ				اود
ایشدها	ایشدها	ایشدها		اود
išdâh				اود
ایوان	ایوان	ایوان		اود
eyvân				اود
ایوای!	ایوای!	ایوای!		اود
eyvây!				اود
ب	ب	ب		اود
bâtmân				اود
باتمان	باتمان	باتمان		اود
bâj				اود
باج	باج	باج		اود
bâj				اود
öwrat				اود

bâdya	بادیه (نك. بايدا)	بادیه	باجه، سوراخ، درآذر بايجان	باجا
bâr	بار، بر، میوه	بار	از قدیم بکار میرفته است.	
bârandâz	بارانداز	بارانداز	bâjâ	
bârbat	باربند	باربت	bâxcâ	باخچا
bârbattix	باربندی	باربتیخ	باد، تنها در جاهائی که از	باد
bârbena	باروبنه	باربنه	آخشيجان سخن رود و يادر	
bârxânâ	بارخانه	بارخانا	مثال-ائی چون : «بادنن	
	دیزی سفالی و آبخوریهای	بارداخ (۹)	bâd	گلن بادنن گذر «
	بزرگ سفالی (مراغه)		bâdâm	بادام
bârdâx			۱- درخت بادام کوهی	بادامچا
bârdân	باردان	باردان	۲- چوبی از درخت بادام که	
	(بال باردان = باردان عمل مجازا شخص		برای راندن چهار پایان	
bâlbârdân	شیرین سخن		پکار برند. بادام + چا =	
			چوپ؟	
bârgâh	بارگاه	بارگاه	bâdâmcâ	بادام شیره (سی)
bârnâmâ	بارنامه	بارناما		شیره بادام
bâra	بار، بار، دفعه	باره	bâdâmširasi	(شیرین بادام بادام شیرین)
bâzâr	بازار	بازار		
bâzârçâ	بازارچه	بازارچا	(širinbâdâm	
bâzxâs	بازخواست	بازخاس	bâdâvar	بادآور
bâzras	بازرس	بازرس	bâdbâd	بادباد
bâzubat	بازوبند	بازوبت		بادرکبو
	۱- بازوی در و پنجره	بازی		بادرنجبو، بادرنجوبه
	۲- برآمدگی که کرت ها		bâdraķbu	بادریز
	را از هم جدا میکند.			بادریز میوه هائی که باد
bâzi	(کشاورزی)			از درخت میریزاند
bâzica	بازیچه	بازیچه	bâdriz	
bâzigüş	بازیگوش	بازیگوش	bâbkarda	باد کرده
bâžxarâj	باج و خراج	باژخراج	bâdəmjan	بادمجان

باشی — با، — باج، آبگوشت	بالیده اولما برخود مبال	
(سنج. بوزباش نوعی از آبگوشت)	(bâlida ölmâ)	
— bâş	بامیه بامیا	bâmiya
bâz	بانگ بانگ	bâng
باغدا گول گل در باغ * نام زن	بانندی تخ روزی کیه بانوی تازه	
bârdâgûl	عروس را هر هفت کرده	
bârlâvâ	باغلاوا باقلوا	
(bâxlâvâ	و) باخلاوا	
bâriş	باغیش بخشش	
(باغیش لاماخ بخشیدن	-bâni	
(bârişlâmâx	باواسیر باواسیر	bâvâsir
bâftâ	باور باور	bâvar
bâk	باها، گران . در گفتگوی	
bâkera	عادی بمعنی گران بکار	
bâşşâl	میرود و نه بمعنی قیمت و	
bâlâbâlâ	ارزش	bâhâ
bâlâxânâ	بهار	bâhâr
bâlâk	بیات — کهنه	bâyât
بالاگیر * دستمزد آسیابان	بایداد	bâydâ
برای آرد کردن گندم	بایداخ	bâydâx
bâlâgir	بایر	bâyer
bâlânişin	بایرام	
bâlpar	بارعام، عید، جشن	
bâlş	بایرام	bâyram
bâlş	بایک	bebâk
bâler	بیک	
بالیده (از بالیدن)	مردم چشم — مردمک چشم =	
	شیرازی (bibiak	babak
bâlida	بیر	behar
(بالیده لاماخ بالیدن	بی بو	bebu

baxtiyâr	نام مرد	بختیار	baba	بچه کوچک	بیه
buxei	ببخچی، یکنوع اړه	بوخچی	(babe)	شیرازی بیه	
	بخشایش، نام دهیست نزدیک	بخشیش	hebahra	بی بهره	بیره
	تبریز و فرش آن مشهور		habir - babər	بیر	بیر
baxšeyiš	است		batci	بندچی	بتچی
baxšudah	بخشوده	بخشوده	batar	بتر = بدتر	بتر
baxeyr	بخیر و خوشی	بخیر	bejâ	بیجا	بیجا
	بدیهیسه در واژه‌های	بد-	bajid	به جد، با کوشش	بجید
	مرکب (هیچگاه با «پیس»)		becârâ	بیچاره	بیچارا
	واژه مرکب ساخته نمیشود			بچشم، چشم (در هنگام	بچشم
bad	نک، پیس)			فرمانبرداری نمودن)	
bedâd	بیداد	بداد	becašm		
badadâ	بدادا	بدادا		جوجه خروس تازه بیانگ	بچه
bedâvâ	بی دعوا	بداوا	beca	آمده	
badâvâz	بداواز	بداواز		جفت یا خصم بچه در شکم	بچه خور
badbax	بدبخت	بدبخ		مادر که در هنگام زایش با	
	(و بدبخت badbaxt)		becaxor	وی بدرآید	
badbu	بدو	بدو		بچه‌دان، زاهدان	بچه‌دان
badbin	بدبین	بدبین	becadân		
	بدتراش، چوبی که رندیدن	بدتراش	bacci	بندچی، نک. بتچی	بچی
	آن سخت است و یا رنده		becayânâ	بچگانه	بچیانا
	بآن کارگر نیست		bexâsiyat	بیخاصیت	بیخاصیت
badtirâš			baxt	بخت	بخت
badxâh	بدخواه	بدخاه		بختک، نام دژی است در راه	بختک
badxabar	بدخبر	بدخبر	baxtak	اشار	
badxat	بدخط	بدخت		بختور، خوش بخت،	بختور
badxuy	بدخو	بدخوی	baxtavar	سفید بخت	
	بد دماغ، زودرنج	بد دماغ			

	بدموروت	بدمروت	baddâmâx	بدر بدر، درادر (ازدریدن)	بدر بدر
badmürüvvat			bæderbæder		
badan	بدن	بدن	bedardæsar	بی دردسر	بدر دسر
badnâl	بدنعل	بدنال		درو، راه بیرون شدن	بدررو
badnâm	بدنام	بدنام	badarrow		
badanjâr	بدهنچار	بدنچار	badrak	بدرگ	بدرک
badnazar	بدنظر	بدنزر	badrak	بدرنگ	بدرک
badhax	بدحق	بدهخ	badreša	بدرقه	بدرگه
badhanjara	بدهنجره	بدهنجره	badrix	بدریخت	بدریخ
bedehi	بدهی	بدهی	badrikâb	بدرکاب	بدریکاب
badheybat	بدهیبت	بدهیبت	badzabân	بدر زبان	بدر زبان
badheykal	بدهیکل	بدهیکل	badseresh	بدرسرت	بدرسرت
badyümn	بدیمن	بدیومن	badsofat	بدرصفت	بدرصفت
	برادر، کم استعمال میشود و	برادر	badsurat	بدرصورت	بدرصورت
	استعمال آن هم اغاب مجازیست		badkâr	بدرکار	بدرکار
barâdar			badkirdâr	بدر کردار	بدر کردار
barâmad	برآمد	برآمد	badšâvârâ	بدرقواره	بدرگوارا
darâh	براه، سربراه	براه		بدرگوش، بداخلاق	بدرگوش
berâha	بیراهه	بیراهه	badgüş		
barbâd	برباد	برباد	badalnumâ	بدرنما	بدرنوما
	بر بیابان	بر بیابان	badmaza	بدرمه	بدرمه
barræbiyâbân			badmas	بدرمست	بدرمس
barxud	برخود آمده، ملتفت	برخود		بدرمذهب، بدمسب (فارسی)	بدرمسب
bardâš	برداشت	برداشت	badmassab	عامیانه	
barduwân	بادبادک	بردوان	badmašrab	بدرمشرب	بدرمشرب
barzangi	برزنکی	برزنکی		بدرمنظره	بدرمنزره
	(گره برزنکی = سیاه برزنکی)		barabarzangi		

bezbez	وزوز	بزبز	berak	بیرنک	برک
bazaḳ	بزک	بزک	berag	بی رگ	برک
bazlagü	بذله گو	بزله گو	barḥ	برق	برگ
bəzanbəzan	بزن بزن	بزن بزن		برگرد (موسیقی)	برگرد
bəzangâh	بزنگاه	بزنگاه	bargard		
bas	بجث	بس	bargaš	برگشت	برگش
bas	بس	بس	barššir	برق گیر	برگ گیر
basâ	بسا	بسا	barga	برگه-نشانی	برگه
	پست بالا- پست قد- کوتاه قد	بسته بوی		گوربگور (فحش)	برمگور
bastaboy			barmagür		
basta	بسته-بستن	بسته	barmalâ	برملا، آشکارا	برملا
		بسته (وورماخ) زدن و بستن، زدو بست	beru	بی رو، کم رو	برو
bosdân	بستان-جالیز	بسدان		برو برگرد	برو برگرد
basda	بسته	بسده	barowbargard		
	ظرف سفالی دهن گشادی	بسدی	barüftâd	برافتاد	بروفتاد
	که برای نگاهداری مربا			برون بر، پیلهور، کسی که	برومبر
	وترشی و چیزهای دیگر			کالائی برای فروش به بیرون	
	بکار میبرند.		brümbar	شهر میبرد	
	بستو، نک. فرهنگ اسدی			بهره بندی	بره بدیخ
basdi			barabaddix		
besarsadâ	بی سزوصدا	بسر سدا	barham	برهم	برهم
	بس که بس + که	بسکه	barhut	برهوت	برهوت
bas-ke				برین = بر + این، تصمیم	برین
	بستن بره و جز آن برای	بس (لاماخ)	barin		
	پروراری کردن آنان، بس		bazzât	بذذات	بذات
	(= بست) + لاماخ		bazzâz	بزاز	بزاز
bas(lâmâx)			bezâr	ببزار	بزار
			bazânü	بزانو	بزانو

پیغامبر و مقدسان دین مانوی	besim	بی سیم	بسیم
هم بگ خوانده میشده اند.	bešarm	بی شرم	بشرم
این واژه از زمانهای قدیم	bešurur	بیشور	بشو غور
بزبان ترکی وارد شده	bešumâr	بی شمار	بشومار
است .	bag	۱- ماده گاو آستن	بغاز
بقرار	bešarâr	۲- نای گلو، مجازا = پر خور	
بیگناه	begünâh	bozâz	بغیرت
بیل	bel	ber eyrat	بغله
بلا	balâ	بغل تنور (اصطلاح نانوائی)	
بلای ناگهان	balâye-nâgahân	baçala	بغلی
بل بشور		baçali	بغلی دفتر
هرج و مرج، بل بشو		baçali-daftar	
بیلچه	balbašur	بی فریبی ارزش (در انسان)	بفر
بلد	belca	befar	بک
بلد، کار آشنا، راه آشنا		bağ	بکار
بلدرچین	balad	bak	بکس
بلش (ماخ)؟	beldercin	bekâr	بگ
پلشتیدن - پلید کردن		bekas	
آلوده ساختن			
بلکه	balaš(mâx)	بگ، بگا، بغ، بی، نخست	
بلکه	balka	بمعنی خدا و سپس عنوان	
بلغم	balđam	پادشاهان و بعدها تنزل	
برگه	balga	یافته و جزء القاب معمولی	
بلکه دینک		شده است در سنک‌نیشتهای	
جر جنکی که دور دست مییچند		هخامنشی «بگا» تنها برای	
وسپر آسا از خود دفاع		اهورامزدا و مهین فرشتگان	
میکنند) + دینک (=		بکار رفته است. تمام	
دگنک، چوبو چماق		پادشاهان ساسانی نیز	
		عنوان بغ داشته اند. مانی	

benā	بنه	بنه	balga dayanaḵ		
beniyâz	بی نیاز	بنیاز	balvâ	بلوا	بلوا
bönya	بنیه	بنیه	bam	بم (صدای بم)	بم
bubbi	بوپک. هدهد	بوپی	bəmâr	بیمار	بیمار
butâ	بوته	بو تا	bannâ	بنا	بنا
bütparas	بت پرست	بوت برس	benâgüš	بناگوش	بناگوش
bütgada	بتکده	بوت گده	benâm	بنام-نامی	بنام
buxâr	بخار	بوخار	benâmâz	بی نماز	بناماز
buxcâ	بقچه	بوخچا	benow	هرز آب	بن او
bud	بود و سهم بیشتر بر نده	بود	benâybat	بنای بد	بنای بت
bür	بور، ازورفته	بور		بند. نك. بت، بند و بت	بند
bor	بور، زرد رنگ	بور	band	هر دو بکار میرود	
burâni	برانی	بورانی		بند آب اصطلاح کان کنی	بند آب
	بردیمانی	بوردیمانی		(= کن کنی) یا کاریز	
bürdyamâni				کنی است جائی که آب	
bürüş	برش	بوروش		بواسطه مانعی بند آمده است	
bürüşt	برش - ریخت	بوروشت	bandâb		
bürüşta	برشته	بوروشته	bandbara	سر راه	بندبره
bürün	بیرون	بورون	bandar	بندر	بندر
		بورونجک	banda	بنده	بنده
	بالا پوستی که بخود میبچینند.	چادر شب بارچه بزرک و یا	bandazâda	بنده زاده	بنده زاده
bürünjaḵ				بنفشه، نك. بنوشه	بنفشه
bürahana	برهنه	بورهنه	banafša		
büryân	بریان	بوریان	benamaḵ	بی نمک	بنمک
büzgüš	بزگوش	بوزگوش	benâvâ	بینوا	بناوا
büzangâh	بزنگاه	بوزنگاه		بنفشه، نام گل و زن	بنوشه
bazaraḵ	بزرک	بزرک	banowša		

biyâbân	بیابان	بیابان	bus	بوس	بوس
biyâberi	بی آبرو	بیابری	qurâ	گاونر تخمی	بوغا
	بی آب و علف	بی آب الف	büsalamun	بو قلمون	بو گلمون
biyâbalaf			bülbül	بلبل	بول بول
biyâri	بیگاری	بیاری	bülyür	بلغور	بولغور
beyânâ	بیگانه	بیانا		نام دهیست نزدیک هشت رود	بولگاو
bibi	بی بی	بی بی	bülgâvâ		
	بچه بی پدر - حرامزاده	بیج (بیژ)	bülandêbâlâ	بلند بالا	بولند بالا
bij				بلند پایه	بولند پایه
bijaķ	بیجک . حواله	بیجک	bülandêpâyâ		
bidâd	بیداد	بیداد	bu'uk	بلوک	بولوک
bidmažnun	بیدمجنون	بیدمژنون	bumbas	بن بست	بوم بست
bidmiš	بیدمشک	بیدمیش		بالا بلند متناسب	بوی بوخون
	بیرونی (ضداندرونی)	بیرونی	boybuxun		بوی مدبران
biruni			böymâdarân		بومادران
biriš	برنج	بیریش	bahbah	به به	به به
birišküb	برنج کوب	بیریش کوب	böht	بهت	بهت
birow-birow	برو برو	پیرو پیرو	behtar	بهتر	بهتر
bizöw	گاونر چندماهه	بیزو	behdânâ	به دانه	به دانا
	بیستی، نام بولی است	بیستی	bahra	بهره	بهره
bisti			behešt	بهشت	بهشت
beymân	بی ایمان	بیمان		بهمدان . غالبا با فلان	بهمدان
binâ	بینا	بینا	bahmadân		
binâb	بیناب نام دهیست	بیناب	behuda	بهوده	بهوده
	ته کوزه شکسته که معمولا	بیناخ	behowsala	به حوصله	به حوصله
	برای آبدادن مرغ و غیره		behuš	بهوش	بهوش
binâx	بیکار می رود				

پاك پا کیزه	پاك پا کیزه، ^۷ پاك و پا کیزه	پتا (۹)	توله خرس، مجازا بچه
pâk pākiza			چاق و فر به
pâlâz	پلاس	پتاوا	۱- فتح آباد
pâlâki	پالکی		۲- مچ بیچ (شیرازی =
pâlân	پالان		پاتوه)
pâlândüz	پالاندوز	پتراخ (۹)	انبوه (درخت و جنگل)
	پالاندوز بازار		
pâlândüz bâzâr			
pâlet	بلوط	پته	پته
pâmâl	پامال	بیچ	بیچ، نجوا
pâmbəx	پنبه	بخل	بخیل
pâvat	پابند (اسب)	پخمه	پخمه، کودن
pây	پای	پدو	پادو
pâyâ	پایه	پر	پر
	پایان، نام محله ایست در	پراخ	پراق
pâyân	تبریز	پران	فصیح، بدون لکننت، صفت برای
	پای بند، تعلق خاطر		سخن و سخنگو (بله پران
pâybat		پربال	پربال
pâytax	پایتخت	پر پر	پر پر
pâydar	پایدار	پر پر	پر پر
qâydivâr	پای دیوار		درخشش، تلالؤ
pâygâh	پایگاه		شرشر. صفت برای آبی
pâygir	پایگیر		که از لوله ای میریزد یا اشک
pâymandar	پای منبر		که از چشم فرو میریزد،
pâyanda	پاینده	پر پی	پر پی
pâyabulat	پایه بولت		یک نوع معالجه روحیست
pâyasütün	پایه سوتون		که میان عوام و خرافاتیان
pâyiz	پاییز		معمولست. بدینگونه که
			اورادی میخوانند و برای
			چشم زخم به بیمار میدمند.

اصطلاح بنائی	پر گفته	اسپند با آتش مینهند و هفت چیز از دست افزارهای خانه
parkafta		
پر کننده	پر کننده	بیشت بیمار میزنند.
parkanda		
پرگار	پرگار	parpi
pargâr		
پر قو	پر گو	partâb
parâu		پرتاب پرتاب
پروا. باك	پروا	پرتاوس
parvâ		پرتاوسی، مرکب پرتاوسی
پرواز	پرواز	partâvus
parvaz		
پرور (دروازه هائی چون رعیت پرور و دست پرور)	پرور	parcam
		پرچم
parvar		parxâš
		پر خاش
پروردگار	پروردیار	pardâx
parvardiyâr		پرداخت
پروراری	پروری	pardâr
parvari		پردار
پریدخت	پریدوخ	pardadâr
paridux		پرده دار
پریشان	پریشان	پرده دریخ
parišân		پرده درریخ
پذیرفته	پزبروفته	pardadærrix
pažirüfta		پرده نیشین
پژمرده	پژمرده	پرداز، پرداخت (برای ملاو
pažmürda		پرداز
پساب	پساب	نقره و مانند آنها)
pasâb		پارداز (پارداز)
پس انداز	پس انداز	نخته های کوچکی که بین
pasandâz		پردی
اصطلاح قمار	پس باز	تیره های پوشش سقف
pasbâz		کوبیده و روی آن گج
پست، خوار	پست	میکشند
past		pardî
پستک	پستک	پرست چون خدا پرس بول
pastak		پرست
پستو	پستی	پرل پرس و جز آن
pasti		paras
آهسته خوان، پست خوان ☆	پسخان	پرستار
کسی که بصدای آهسته و		پرستار
پست میخواند		پرک
pasxân		پره ، قاج ، پر برای
پشت خانه، عقب خانه	پسخانا	هندوانه و طالبی (سنج.
pasxânâ		شیرازی پهرک =
		کاهوی نازک و تازه) paraķ

هردرخت بجای بماند کار		پس + دورا (= درو)	پسدورا
کسانی را که برای چیدن		آنچه پس از درو بجای میماند	
این میوه‌های پس وامانده		خوشه‌چینان را	Pašdurâ
میروند پشری نامند		پس کوچه	Pasküca
pošari		پس لی پیش لی	از پس و پیش
pešcin	پیش چین	پش چین	paslipešli
جلوخانه، پیش‌خانه		پش‌خانا	pasmandâ
pešxânâ		پست	پس مانده
پیشخان، میز جلو دکان		پسند	pasat
ترازو روی آنست		پس تنور، در اصطلاح نانوائی	پسور
pešxân		(نان سنگک پزی)	
pešxur	پیشخور	پشخورد	pasvar
پیش آهنگ (شیرازی =		پشک	پسته‌ای، رنگ پسته‌ای
فشنگ، سنج، یا بوفشنگ - بز			Pessayi
Pešak	(فشنگ)		پسه‌بار
Pešraf(ft)	پیشرفت	پشرف	بر آخر، ضد
Peškâr	پیشکار	پشکار	نوبر، نك، نوبار
Peškaš	پیشکش	پشکش	pasabâr
پیشگیره - پیش‌بند		پشگیره	پش - پیش -
pešgera			پشاب
Pešgüy	پیشگو	پشگوی	پیشاب
پیشگیره، پیش‌بند، نك، پشکوه		پشگیر	پشاماد
Pešgir			پیش آمد
		پشانگه	پش بات
pešlenga			پش بین
Pešmân	پشیمان	پشمان	پش بین نیخ
pašmak	پشماک	پشماک	پش خورد
			پش دسلیخ
			پشدورا
			پش رو
			پشری
			ممکنست میوه ای چند سر

Panjapanja	کشمکش	پنجه پنجه	پاشنه خواب، کفش پاشنه	پشنه خاب
Panjacinâr	چنار	پنجه چنار	خواب	pašnaxâb
pandâm	آب یا بخار	پندام	پیشوا	پشوا
Panir	پنیر	پنیر	پیشواز	پشواز
Paniršarâbi	شوراب پنیر	پنیر شرابی	پیش تنور، جلو تنور (نان	پشور
Pavârâ	فواره	پوارا	سنکک پزی)	Pešvar
puta	پوته (زرگری و جز آن)	پوتا	پشه	پشه
puxtəpaz	بخت و بز	بوخت بز	پشه	پشه
puxta	پخته، مجازا کار کشته، کار دیده- کار آزموده	پوخته	پشه بند	پشه بت
pür	پر	پور	پوشش و بخار دیک	پف گر (ماخ)
pür	خر بزه نارسیده و کال (= میایدو آب)	پوره	جوشان و مانند آن	
Pöra	عسل زنبور جوان	پور (بالی)	pöfgör(mâx)	
pöra(bâli)			پولاد- فولاد	پلات
Pürpar	پر پر	پور پر	پالاک	پلک
Pürpašm	پر پشم	پور پشم	Palma	پلمه
pürçilla		پورچیله	آسمان نیمه ابر	پلمه
pürhöwsala	پر حوصله	پور هوسله	خورده باره	پله خورت
pürrk	پر رنگ	پور رنگ	پاله کش	پله کش
pürrü	پر رو	پور رو	پنبه داغ	پمبه داخ
pürzür	پر زور	پور زور	پنبه دانه	پمبه دانا
			پناباد، پول نقره قدیم معادل	پنابات
			بادشاهی	panâbât
			پناه	پناه
			پنجره	پنجره
			پنجهزاری (پول)	پنجهزاری
			Panjazâri	
			پنجه	پنجه
			گیاه تازه رسته	پنجه
			Penja	

است اینچنین که : نخست	pürkâr	پرکار	پورکار
یکی خم شده و دستها را	pürðovvat	برقوت	پورگوت
بزانو میگیرد و دیگران	Pürmâyâ	برمایه	پورمایا
از روی او میپزند و هر	pürmani	برمعنی	پورمنی
کس تا پرید خم میشود	pürvâzn	بروزن	پوروزن
الخ. این بازی در شیراز	puzabat	بوزه بند	پوزه بت
کوش kowš در تهران	Püstânbat	پستان بند	پوستان بت
جفتك چار کوش مینامند .	post̄barra	پوست بره	پوست بره
Püštamâzi	پوشتمازی	پشت مازو	پوستماری
Püštamâhi	پوشتماهی	پشت ماهی	۱ - پوست ماری
püštvânâ	پوشتوانا	پشتیبان	۲ - یکنوع چارقند مشبك
Püšta	پوشته	پشته	püst̄mâri
Püštaham	پوشته هم	پشت هم	püstanak̄
püšdi	پوشدی	پشتی	püsta
püşk	پوشك	پشك	پوسته بادام
püf	پوف	پف	بادام کوچک پوست کاغذی
pük̄	پوک	پوک	Püstabâdâm
püka	پوکه	پوکه	پوسکه
pül	پول	پول	دنباله میوه که بواسطه
pülâki	پولکی	پولکی	آن از شاخ درخت آویزان
	پول پول، خرد خرد		است
pül pül			püskülüf
püldaš	پولدش	پلدش	پوست کلفت
pülsangi	پول سنگی	پل سنگی	püskanda
	پولوش	پلشت، خاکروبه و تفاله و	پوست کننده
pülüšt	جزآن		پوسون دوز
pülow	پلو		پوستین دوز، نام محالیست
			püsündüz
			Püş
			پوش
			püšt̄bâm
			پوشت بام
			پوشتك (درشنا و ورزش
			püštak
			- وارو)
			پوشتك گشدی یکنوع بازی و ورزشی

pidân	پیه‌دان	پیدان	پانزده ، ناموز نیست	پونزده
peydarPey	پی‌در پی	پی‌در پی	punza	
Pir	هر شد ، پیر	پیر	pownam	پونم
Pirânâ	پیرانه	پیرانا	(شیرازی = پفو (pofow	
Peyrixta	پی‌ریخته - کهنه - هر سوده	پی‌ریخته	pahriz	پهریز
			pahlavan	پهلوان
Piyazow	پیاز آب - نام خوراکیست	پیزاو		پهلوان بمبه
			pahlavanpamba	
	بد (هرزنی بوج = بد -	بیس		پهلوان کچل
Pis	بوج)			شیراز = پهلوان کچلک
	پس سر - پشت گردن -	پی سر	Pahlavânkacal	
peysar	قفا (نک. گافا)		Pey	پی ، شالوده
Pisuz	پیسوز	پیسوز	Piy	پیه
Pišâmad	پیشامد	پیشامد	peyâpey	پیایی
	پیش بخاری (پش..)	پیش بخاری	piyâdâ	پیاده
pišbuxâri (peš)			piyâz	پیاز
pišik	گر به-پیشی	پیشیک	piyâzgüli	پیاز گولی
peykân	پیکان	پیکان		پیازی
Paykar	پیکر	پیکر	piyâzi	پیازی
Peykan	پی کن	پی کن	piyâlâ	پیاله
	پل (اصطلاح بازی الك	پیل		پی پیک
pil	دولک)			سنج . پوپک = هدهد
	الك (دربازی الك دولک)	پیلدسته	pipik	
pildasta			pica	پیچه
pilta	فتیلته	پیلته	picida	پیچیده
piltabâf	فتیله باف	پیلته باف	picidalix	پیچیدگی
piltafürüş	فتیله فروش	پیلته فروش	pipâz	پیه گداز

taçer	تاخیر	تاخر	pillakân	بلکان	بیلکان
	۱ - تار آلات موسیقی	تار	pilak	پولک	پیلک
târ	۲ - تار بیک		pilla	پله	پیله
târâz	تراز	تاراز		باینداز - پای انداز	پینداز
târâzi	ترازو	تارازی	payandâz		
târâš	تاراج	تاراش		پینه دوز - پاره دوز	پینه‌چی
târzan	تارزن	تارزن	pinaci		
târmâr	تارومار	تارمار		پینه شلوار - نام دهیست در در اطراف تبریز	پینه شالوار
tâzi	تازی	تازی	pinašâlvar		
tâzyânâ	تازیانه	تازیانا			
tâž	تاج	تاژ	peyvasta	پیوسته	پیوسته
tâs	طاس	تاس	peyvand	پیوند	پیوند
tâskülâh	طاس کلاه	تاس کولاه			
	۱ - عمل خوابیدن بیست -	تاغ واز			
	۲ - کاملاً باز		tâb	تاب، توان	تاب
	(صفت برای در) چارطاق		tâbtâvân	تاب و توان	تاب تاوان
tâçvâz			tâbâšir	تابشیر	تاباشیر
tâftâ	تافته	تافتا	tâbâh	تاباه	تاباه
tâftâbâf	تافته باف	تافتا باف	tâbət	تابوت	تابت
tâftâci	تافته فروش	تافتاچی	tâbiš	تابش	تابیش
tâftâyar	تافته گر	تافتایر	tâtâr	تاتار	تاتار
tâlâx	طلاق	تالاخ		تاج خروس، نام گلپست	تاج خوروز
tâlâr	تالار	تالار	tâjxurüz		
tâlân	غار	تالان ؟	tâjdâr	تاجدار	تاجدار
tâlântârâš	تاراج و غارت	تالان تاراش	tâxt	تاخت	تاخت

taxtərawân	تخته روان	tâlvâsâ	تلواسه-هوس	تالواسا
taxtnišin	تخت نشین		دماغه در و مانند آن	تاماسا
taxta	۱ - تخته	tâmâsâ		
	۲ - سرشکن - پول مهمانی	tâmâm	تمام	تامام
	یا خرج دیگری که میان	tâmbâki	تنباکو	تامباکی
	مردم ده سرشکن میشود.		تنبور، تنبوره - مجازا =	تامبورا
	با فعل کشیدن (چک ماخ)		سرو صدا - شلوغی	
	بکار میرود	tâmburâ		
taxtbat	تخته بند	(tâmburâ câlmâ =	(سرو صدا نکن)	
taxtasak	تخته سناک	tâvâ	تابه	تاوا
	کنده - کنده کفشگری،	tâvân	توان	تاوان
	قصابی و جز آن	tây	تاک - جوانه تاک	تای
taxtakünda		tâyâ	دایه	تایا
taxsim	تقسیم		تاک برنگ - اره مخصوصی	تای بور
	تخمه (گنجد و مانند آن که		که برای بریدن جوانه	
	بروی نان باشند)		های موبکار میبرند	
toxmâ		tâybur		
	تخماق - چکش چوبی	tabaddül	تبدل	تبدول
toxmâx		tabar	تبر	تبر
toxum	تخم	tabarza	تبرزو	تبرزه
tor	تور		طبل - سنج - تیره	تبیبل و تبیر
	تورتن - عنکبوت	tabil tabir		
torâtân		top	توپ	تپ
tadbir	تدبیر	tapâncâ	تپانچه	تپانچا
tarâzi	ترازی (وهم تارازی)	tapa	تپه	تپه
tarâzidâr	ترازودار	tax	تلخ	تخ
təraš	تراش		تخت - تمام کامل پر	تخت
terâšâ	تراشه	taxt		

ter	تیغ	تغ	tarâlva	ترحلوا	ترالوا
terâduvâr	دیوار تیغه	تغادووار	torbâ(türbâ)	توبره	تربا و توربا
terayyür	تغیر	تغییور	torbâkeš	توبره کش	تربا کش
ta'yir	تغییر	تغیر	tarbiz	تبریز	تربیز
tera	تیغه برش قاچ	تغه	tarbia	تربیت	تربیه
tafarrüs	تفرج	تفرس	tartâzâ	تروتازه	ترتازا
tafrit	تفریط	تفریت	tartünda	ترتیزک	ترتونده
tofak	تفنگ	تفک	taraddöd	تردد	تردد
	۱- تک تنها ۲- تنگ-ضد	تک	tardas	تر دست	تردس
	گشاد ۳- تنگ اسب و خر		tarašši	ترقی	ترگی
tak	و مانند آن			۱- ترک اسب ۲- ترک کلاه	ترک
takân	تکان	تکان	tark	۳- رها کردن.	
	تکان تپه- نام دهیست	تکان تپه	tarkib	ترکیب	ترکیب
takântapa			targül	ترگل	ترگول
taktanhâ	تک و تنها	تک تنها	taranjabi	ترنجبین	ترنجبی
taktuk	تک و توك	تک توك	tara	تره- سبزی	تره
	تک لوله يك لول (برای	تک لوله	tarabâr	تره بار	تره بار
taklûla	(تفنگ)		tez	تیز- تند چابک	تیز
	تک مضراب	تک مزراب	tezâb	تیز آب	تیز آب
takmezrâb			tasbeh	تسبیح	تسبه
taka	قوچ- بز نر	تکه *	tasdix	تصدیق	تسدیخ
tal	تل	تل	taštak	طشتک	تشتک
	طبله	تبله	tašd	طشت	تشد
	۱- صفت برای پوست دف		tašaddüd	تشدد	تشدود
	و دمیک و جز آن که		tašar	تشر	تشر
	بواسطه رطوبت شل میشود		tašna	تشنه	تشنه
	۲- ظرف بزرگی که از		tašnalab	تشنه لب	تشنه لب
	فضولات گاو برای بردن		teša	تیشه	تشه

taneka	حلبی - آهن نازک	تنکه*	همان فضولات در دهات
tonoka	تنکه - شوار کوتاه	تنکه	میسازند (۲۴) talba
tanga	کوچه (دراردبیل)	تنکه	تلخدانا دانه تلخ هسته تلخ
tanumand	تنومند	تنومند	تلخه زرد آلوی تلخ ، زرد آلوی
tana	تنه	تنه	talxa هسته تلخ
tanhâ	تنها	تنها	talxun ترخون تلخون
tü	تف	تو	تلخونی گول کل ترخون
tow	تاب	تو	talxunigül
tuptašar	توپ و تشر	توپ تشر	تلگرافخانا تلگرافخانه
tüpürjak	تف	توپورجک	telgerâfxânâ
tüpür(mâx)	تف انداختن	توپور(ماخ)	تلهمبار روی هم انباشته
tutak	سوت گلی	توتک	tolambâr
tutun	توتون	توتون	tala تله تله
tutunkisa(si)	کیسه توتون	توتون کیسه (سی)	tambal تمبل تمبل
tuxum	تخم	توخوم	tamer تمر تمر
tu-dar-tu	تودرتو	تودرتو	tamerâš تمر آش تمر
turân	توران	توران	tamarrüd تمررد تمررد
turbat	تربت	توربت	tamannâ تمنا تمنا
turp	ترپ	تورپ	tamiz تمیز تمیز
tavarzin	تبرزین	تورزین	tan-balid تن بلید؟ مفرش
turš	ترش	تورش	تنبی - نالار - اطاق بزرگ
turši	ترشی	ترشی	tanabi تنخواه - کالا
			tandir(der) تندیر - (تندر) تنور
			tandirâši تندر آشی آتش تنوری
			tandirsar تندیر سر سرتنور
			tanekmâyâ تنک مایه تنک مایه

töwuš	تپش	تووش	خیار ترشی	ترشی خیار
tuhi	تهی	توهی	turšixiyâr	
tuhidas	تهی دست	توهی دس	ترونه پارچه یا کتکی که	تورنا
tahpür	ته پر (تفنک)	ته پسر	برای کتک زدن بهم می پیچند	
tahna	طعنه	تهنه	سنج. شیرازی = بازی	
	دیک بزرك = باتیل بزرك	تیان	« ترونه تو خط »	
	چون دیک حمام و دیک		türnâ	
tiyân	لبو فروشان		türüş	توروش
tiyâncâ	دیک کوچک	تیانچا	turumbâ	تورومبا
tijârat	تجارت	تیجارت	tuša	توشه
	تجار تخانه	تیجار تخانه	tüfân	توفان (نک تیفان) طوفان
tijâratxânâ			tükân	توکان
	تیر بهردو معنی تیر کمان	تیر	tulâ	تولا
tir	و تیر پوشش		tumâr	تومار
tirâšâ	تراشه	تیراشا	tümâr	تومار
tirkeš	ترکش	تیرکش	tumân	تومان
tirkamân	تیرکمان	تیرکمان	tunbatun	تون بتون
tirma	ترمه	تیرمه	tünd	توند
	۱ - تیره - ایل - طایفه	تیره	tündəxu	توندخو
	۲ - رنگ تند و تیره		tüng	تونک
tira			tüngsâz	تونک ساز
tiralix	تیرگی	تیر (لیخ)		تونگله
tiryak	تیراک	تیریک		
tiryaki	تیراکی	تیریکی		
tiz	نوک دار، تیز	تیز		
tizgüş	تیز گوش	تیز گوش		
			tungala	تونکه
			tunga	
			tow	تو
			towvurmâx	تو (ورماخ)